

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42 hallituksen esityksen johdosta laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta

Eduskunta on 9 päivänä lokakuuta 1990 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 163 laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti valiokunta on pyytänyt asiasta maa- ja metsätalousvaliokunnan lausurnon, joka on tämän mietinnön liitteenä.

Maataloustuotantoa pyritään tasapainottamaan ja ohjaamaan usealla eri järjestelmällä. Vuoden 1989 hyvä sato ja erityisesti maitorasvan kotimaisen kulutuksen huomattava supistuminen ovat johtaneet aikaisempia arvioita selvästi suurempaan ylituotantoon ja vientituen tarpeeseen. Myös kuluvan vuoden erinomainen sato merkitsee sitä, että vientituen tarve tulee säilymään huomattavan suurena. Ylituotanto painottuu aikaisempaa enemmän viljaan.

Vuonna 1989 maatalousvientituki oli noin 2 410 miljoonaa markkaa. Valtio vastasi vientituen rahoituksesta kokonaisuudessaan, sillä maataloustulolain mukaista vientivastuuta maataloudelle ei aiheutunut. Käytettävissä olevien arvioiden mukaan vientitukeen tarvitaan kuluvana vuonna noin 3 375 miljoonaa markkaa. Tästä määrästä maatalouden tulee maataloustulolain mukaisesti rahoittaa noin 790 miljoonaa markkaa. Vuonna 1991 maataloustuotteiden vientitukeen arvioidaan tarvittavan noin 3 090 miljoonaa markkaa, josta maatalouden vastuun osuus olisi noin 710 miljoonaa markkaa. Tarkoituksena on, että maatalous osallistuu tuotannon tasapainottamisesta aiheutuviin menoihin maataloustulolain mukaisesti, mikä katettaisiin maataloudelta perittävillä maksuilla ja veroilla. Käytettävissä olevien arvioiden mukaan maatalouden osuus vientikustannusmaksusta vuonna 1991 olisi viljassa noin 470 miljoonaa markkaa ja kotieläintuotteissa yhteensä noin 240 miljoonaa markkaa.

Maatalouden vientikustannusosuuden kattamiseksi kerätään nykyisin lannoiteveroa, valkuaisveroa, maidon kiintiömaksuja ja vientikustannusmaksua, sianlihan vientikustannusmaksua ja pellonraivausmaksua. Suurilta sikala- ja kanalayrityksiltä peritään lisättyjä markkinoimismaksuja. Lisäksi tarkoituksena on asettaa vero rehuksi käytetyille rasvoille.

Vientikustannusmaksujärjestelmän tavoitteena on kerätä maataloustulolain mukaista maatalouden osuutta vientikustannuksista siten, että eri tuotteiden markkinatilanne osittain vaikuttaa suoraan tuottajan kyseisestä tuotteesta saamaan hintaan. Käsiteltävänä olevan esityksen mukaisilla vientikustannusmaksuilla jatketaisiin ja täydennettäisiin kuluvana vuonna käyttöön otettua järjestelmää. Ehdotetulla uudella lailla korvattaisiin kuluvana vuonna voimassa oleva maidon ja sianlihan vientikustannusmaksusta annettu laki sekä viljan vientikustannusmaksusta annettu kuluvan vuoden loppupuoliskoa koskeva laki. Käsiteltävänä olevaan lakiehdotukseen sisältyvät edellä tarkoitetuissa laeissa olevat yleiset säännökset, maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksua koskevat säännökset, vientikustannusmaksun perimistä koskevat säännökset ja erinäiset säännökset periaatteessa samansisältöisinä kuin niitä nykyisin sovelletaan.

Maidon vientikustannusmaksua ehdotetaan perittäväksi 0,8 penniä maidontuottajalta vastaanotetun maidon rasvapitoisuusprosentin kymmenesosalta maidon 3,7 prosentin rasvapitoisuuden ylittävältä osalta. Sianlihan vientikustannusmaksun suuruus olisi ehdotuksen mukaan 20 penniä sianlihakilolta, jos ruho painaa enintään 76 kiloa, ja 60 penniä, jos ruho painaa yli 76 kiloa. Vehnän vientikustannusmaksu ehdotetaan 20 penniksi kilolta ja ohran sekä kauran 10 penniksi kilolta. Rukiin vientikustannusmaksu olisi ehdotuksen mu-

kaan 20 penniä kilolta 30 päivään kesäkuuta 1991 saakka ja sen jälkeen se nousisi 80 penniin kilolta.

Viljan vientikustannusmaksun osalta laki, lukuun ottamatta rukiin 80 pennin vientikustannusmaksua, on tarkoitettu koskemaan sato vuoden 1990/1991 jälkipuoliskolla viljaliikkeisiin toimitettavaa viljaa. Viljakaupan häiriöttömän sujumisen turvaamiseksi hallitus ehdottaa kuitenkin, että laki olisi kokonaisuudessaan voimassa kalenterivuoden 1991 loppuun. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan tarkoituksena on, että viljan vientikustannusmaksun tarpeellisuus harkitaan kesän 1991 sadon osalta riittävän luotettavien satoarvioiden valmistutua ja ryhdytään vientikustannusmaksun tason suhteen tarvittaviin toimenpiteisiin.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuk-

sen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunta on täsmentänyt lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentin sanonnallisesti samaksi kuin kuluvalta vuodelta sovellettavan viljan vientikustannusmaksulain 3 §:n 2 momentti. Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntoon viitaten valtiovarainvaliokunta on täydentänyt lakiehdotuksen 12 §:n 3 momenttia siten, että siinä tarkoitettu ilmoitus on tehtävä maatilahallituksen määräämällä tavalla.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

L a k i

maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 ja 2 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Jos 1 momentin mukaisesti kannettu vientikustannusmaksu on korkeampi kuin vahvistettu maksu, erotus on hakemuksetta palautettava maksuvelvolliselle. Maksuvelvollisen on *hyvitettävä* kyseinen erotus edelleen hakemuksetta 12 §:ssä tarkoitettulle tuottajalle.

2 luku

Maidon vientikustannusmaksu

4 ja 5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Sianlihan vientikustannusmaksu

6 ja 7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Viljan vientikustannusmaksu

8—10 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Vientikustannusmaksun periminen

11 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

12 §

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)
Maksuvelvollisen on kunkin kalenterikuukauden 25 päivään mennessä tehtävä maatilahallitukselle *maatilahallituksen määräämällä tavalla* ilmoitus edellisen kalenterikuukauden aikana vastaanottamansa maidon, teurastamansa sianlihan taikka tilittämänsä tai jauhetavaksi vastaanottamansa viljan määrästä.

13—19 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 luku

Erinäiset säännökset

20—29 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola, jäsenet Ahonen, Isohookana-Asunmaa, Järvenpää, Kettunen, Maijala, Rusanen,

Sasi, Savolainen, Tenhiälä ja Vähäkangas sekä varajäsenet Ikkala, Kalliomäki, Nyby, Paakkinen, T. Roos, Seppänen, Turunen ja Vihriälä.

Vastalause

Suomen maataloustuotannossa maksimoidaan määrää. Sen seurauksena Suomessa on useiden elintarvikkeiden ylituotantoa niin, että tuotantoa joudutaan huomattavassa mitassa viemään ulkomaille ns. kansainvälisillä hinnoilla. Ne ovat usein alhaisempia kuin alhaisimmatkin tuotantokustannukset lähes missä tahansa maassa. Sitä varten Suomen valtion on maksettava viennille miljardien markkojen suuruiset vientitukiaiset, joiden valtiolle aiheuttamien kustannusten suuruudesta päätehtään myös nyt käsillä olevan lakiesityksen yhteydessä.

Vientituki on yleisesti suoraa tulonsiirtoa ulkomaisille ostajille.

Vientituen sijasta maatalouden tukirahat olisi annettava suorina tulonsiirtoina päätoimisille perheviljelijöille tai ohjattava suomalaisten kuluttajien hyväksi. Vientikustannusten avulla ongelmaa ei ratkaista.

Suomen pitäisi yleisesti siirtyä maatalous-

tuotannossa määrän maksimoimisen sijasta laadun maksimoimiseen.

Ehdotammekin,

että valiokunnan mietinnön perusteluissa lausuttaisiin:

”Todeten, että hallitus on ollut piittaamaton jatkuvasta maatalouden ylituotannosta, minkä takia maanviljelijät joutuvat itse osallistumaan tuotantonsa markkinointiin ja minkä takia veronmaksajat joutuvat vuosittain tukemaan usealla miljardilla markalla elintarvikevientiä sen sijaan, että maataloustuotantomme määrä olisi sopeutettu viljelijäväestön aseman huomioon ottavalla tavalla kotimaiseen kysyntään, valio-kunta edellyttää, että hallitus laatii tasapainoisen ja hallitun ohjelman maatalouden ylituotannon vähentämiseksi ja tuo siitä eduskunnalle lakiesityksen ensi tilassa.”

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 1990

Esko Seppänen

Juhani Vähäkangas

EDUSKUNNAN
MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä
18 päivänä lokakuuta 1990
Lausunto n:o 3

Valtiovarainvaliokunnalle

Valtiovarainvaliokunta on kirjeellään 12 päivänä lokakuuta 1990 pyytänyt eduskunnan päätöksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnon hallituksen esityksestä n:o 163 laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina erikoistutkija Seppo Hassinen maa- ja metsätalousministeriöstä, osastopäällikkö Jouko Sirén maatilahallituksesta, osastonjohtaja Markku Suojanen Maataloustuottajain Keskusliitosta ja agronomi Ola Rosendahl Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta. Maidon vientikustannusmaksua perittäisiin 0,8 penniä maidontuottajalta vastaanotetun maidon rasvapitoisuusprosentin kymmenesosalta maidon 3,7 prosentin rasvapitoisuuden ylittävältä osalta. Sianlihan vientikustannusmaksun suuruus olisi sianlihakilolta 20 penniä, jos ruho painaa enintään 76 kiloa, ja 60 penniä, jos ruho painaa yli 76 kiloa. Vehnän vientikustannusmaksu olisi 20 penniä kilolta ja ohran sekä kauran 10 penniä kilolta. Rukiin vientikustannusmaksu olisi 20 penniä kilolta 30 päivään kesäkuuta 1991 saakka, minkä jälkeen se nousisi 80 penniin kilolta. Lailla korvattaisiin vuonna 1990 voimassa olleet maidon ja sianlihan vientikustannusmaksusta annettu laki ja viljan vientikustannusmaksusta annettu laki (HE 113/90).

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1991 alusta ja laki koskisi vuoden 1991 aikana maidosta, sianlihasta ja viljasta suoritettavia vientikustannusmaksuja.

Valiokunta toteaa, että maataloustulolaissa säädetään valtion ja maataloustuottajien väli-

sestä vastuusta koskien tavoitehintatuotteiden vientikustannusten jakautumista. Ehdotetun vientikustannusmaksujärjestelmän tavoitteena on kerätä maatalouden osuutta vientikustannuksista.

Voimassa olevassa maataloustulolaissa maatalouden vientikustannusosuus määräytyy aikaisempaa selkeämmin tuotekohtaisesti. Tämä on näkynyt käytännössä esimerkiksi kuluvana vuonna siten, että maidolta tapahtuvaa perintää lisättiin kesken vuotta ja sianlihalle määrättiin uudestaan vientikustannusmaksu. Lähtökohtana oli näiden tuotteiden tuotantokattojen ylittyminen. Valiokunta toteaa edelleen, että kohdentamalla perintä pääosin tuotekohtaisesti pyritään mahdollisimman oikeudenmukaiseen ja tasapuoliseen vientikustannusten perintään.

Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 12 §:n 3 momentin muuttamista siten, että momentissa säädetty ilmoitus olisi tehtävä maatilahallituksen erikseen määräämällä tavalla. Muutoksen avulla maatilahallitus saisi selkeästi valtuuden määrätä siitä, millainen ilmoituksen tulee olla. Täsmennyksellä estettäisiin sen tilanteen syntyminen, että eri maksuvelvolliset, joita on lukumääräisesti paljon, voisivat antaa ilmoituksen toisistaan poikkeavalla tavalla.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin.

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta esittää kunnioittaen lausuntoaan,

että valtiovarainvaliokunta mietintöään laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Nieminen, varapuheenjohtaja Rajamäki, jäsenet Anttila, Apukka, Backman, Jokiniemi, Laiti-

nen, Metsämäki, Ollila, Saapunki, Saastamoinen, Savela ja Törnqvist sekä varajäsenet Malm ja Säilynoja.
